

Projekt Tjedan bez knjiga u e-okruženju

Dubravka Petković

Osnovna škola Fažana, Fažana

Sažetak

Projekt Tjedan bez knjiga je inovativan i specifičan rad namijenjen učenicima četvrtog razreda osnovne škole u kojem autorica projekta istražuje mogućnosti integracije ICT-e u nastavni plan i program. Autorica je u potpunosti osmislila i kreirala sve nastavne sadržaje predviđene u jednom tjednu te ih učenicima ponudila kroz kombiniranu nastavu, korištenjem LMS sustavu Moodle.

Korištenjem brojnih web 2.0 alata u aktivnostima za učenike stvorila je za učenike zanimljivo i motivirajuće online okruženje za učenje. Svi nastavni sadržaji, aktivnosti za učenike i sustav za procjenu znanja tog tjedna nalazi se u potpunosti online.

Svi učenici su sudjelovali u nastavi, osim jednog učenika koji je zbog bolesti nastavu pratio od kuće. Valorizacija cijeloga projekta pokazala je povećan interes učenika za učenjem, povećani interes za učenjem kod kuće, međusobnom interakcijom i suradnjom učenika kao i aktivnijom interakcijom s roditeljima. Svi planirani sadržaji uspješno su ostvareni, a učenici su i nakon tog perioda i dalje pristupali nastavnim sadržajima i koristili ponuđene sadržaje.

Projekt je pokazao da se da se kombinirana nastava može u nekim segmentima primjenjivati već u najranijoj dobi, da vođene aktivnosti i pripremljeni sadržaji pobuđuju veći učenički interes i razvijaju želju za samoobrazovanjem, učenici vole školu i žele u njoj provoditi više vremena.

Ključne riječi: Tjedan bez knjiga, e-okruženje, ICT u nastavnom procesu, kombinirana nastava, učenici nižih razred OŠ, Web 2.0 alati, Moodle.

Uvod

Osnova za cjeloživotno učenje je između ostalog i e-učenje, a e-učenje se ne može odvijati bez posjedovanja osnovne informatičke pismenosti [1]. Ideja za ovaj projekt proizašla je nakon što su učenici od prvog razreda stjecali osnovna informatička znanja na satovima izvannastavne aktivnosti informatike koje je vodila autorica ovog rada i nakon što su se izvještali u korištenju pojedinih web 2.0 alata. Autorica je smatrala da su učenici stekli dovoljno kompetencija za provođenje ovakvog projekta.

Priprema projekta

Određenje projekta

Projekt predstavlja sintezu stečenih znanja i vještina same autorice u oblikovanju nastavnih sadržaja i poučavanju u online okruženju s jedne strane, kao i informatičkih znanja i vještina koje su njezini učenici stekli u proteklom periodu. Kao učenici četvrtog razreda osnovne škole koji se od prvog razreda redovito susreću s ICT u nastavi, u izvjesnoj su mjeri ovladali informatičkim vještinama koje im omogućavaju „ozbiljniji rad“ i drugačije učenje. Glavna

ideja projekta bila je osmisliti tjedan nastave u kojem će se učenici okušati u učenju online, dolazeći u školu bez knjiga, a sve potrebne sadržaje predviđene prema Godišnjem planu i programu učiteljice za taj tjedan (kao i domaće zadaće, provjere, skupni rad i suradnju), oblikovati i pripremiti u online obliku. Za realizaciju projekta autorica je osigurala mogućnost korištenja informatičke učionice tijekom 5 školskih dana a provodio se dijelom u f2f obliku a dijelom online.

Izrada sadrža

Izradi sadržaja trebalo je pristupiti profesionalno, organizacijski točno, poštivajući Nastavni plan i program za osnovne škole [1] za taj razred i planirane nastavne teme za svako područje. Aktivnosti koje su u početku bile samo ideja, trebalo je razraditi. Autorica se odlučila za sustav Moodle zbog njegove pristupačnosti učenicima, njegove sigurnosti kao i svog naprednog znanja korištenja sustavom. U prikazu sadržaja odabrala je dnevni prikaz rada. Poseban izazov u projektu za autoricu je predstavljao sam dizajn tečaja, obzirom da su korisnici djeca u dobi od deset godina. Prije svega, nastojala je Moodle sustav [3] prilagoditi njihovoj dobi, učiniti ga lakšim za navigaciju i izgledom privlačnijim. Pri izradi nastavnih sadržaja autorica je vodila računa o pravilima instrukcijskog dizajna, uvažavajući zahtjeve suvremene metodologije poučavanja, kao i psiho-fizičke odrednice razvoja djece te dobi.

Slika 1. : Naslovnica projekta

Korišteni resursi

Pri izradi sadržaja i u radu korišteni su slijedeći resursi i mediji:

Moodle

Moodle sustav [3] je korišten kao platforma i iz njegovog sustava korišteni su alati za:

1. Izradu nastavni sadržaja korišteni bookovi u kojima su postavljeni svi sadržaji u pisanom, audio ili video obliku ovisno o sadržaju i potrebi, forumi, pitanja i testovi.
2. Za aktivnost učenika korišteni forumi za izradu zadataka, međusobno ocjenjivanje i komunikaciju. Test za formativnu i sumativnu procjenu znanja i pitanje za odabir teme za samostalan rad i grupni rad.

Web2.0 alati

- Proprofs [4], Zondle [5], PurposeGames [6], Surveydaddy [7], ClassTools [8], Quizyourfriends[9], Studystack[10] – korišteni za izradu sadržaja i aktivnosti učenika pri uvježbavanju ili formativnoj projeri znanja u obliku igrica, rješavanja kvizova i križaljki.
- GoogleDocs [11] korišten za suradnički rad na tjednom zadatku.
- Flipsneck [12] i Lino [13] interaktivnu ploču učenici su koristili za prezentaciju samostalnnog ili grupnog zadatka.
- Audacity [14] i Podsneck [14] korišteni su za snimanje priča.

Edukacija učenika

Učenici su prije pristupanja projektu na satovima izvannastavnih aktivnosti upoznati sa sustavom Moodle njegovim korištenjem, pristupanjem sustavu učenja koristeći AAI@Edu identitet, naučili su kako surađivati, kako procjenjivati nečije uradke, predavati vježbe i zadaće. Web2.0 alate su učenici upoznali i koristili tijekom školske godine u sklopu projekta *Svaki tjedan alat jedan*.

Vrijeme provedbe

Priprema projekta trajala je dva mjeseca jer je autorica sama radila na kreiranju nastavnih sadržaja i aktivnosti za učenike. Provedba online nastave realizirana je kroz jedan radni tjedan, u periodu od 23. do 27. travnja 2012. Svi učenici su sudjelovali u projektu, osim jednog učenika koji je zbog bolesti nastavu pratio od kuće, pa je ovo bila prilika da učenici osvijeste mogućnosti online učenja.

Tim za pomoć i praćenje

Svaki rad na tečaju timski je rad. Međutim, u našim školama rijetki su pojedinci koji se, kao i autorica, educiraju za stručni rad za izradu tečaja i provođenje online nastave, pa kad se to i dogodi, u svojim sredinama bivaju „osuđeni“ na individualni rad, bez razumijevanja okoline i podrške. Tako je autorica stekla diplomu E-learning akademije, smjer Tutoring, i završila online tečaj za rad u LMS Moodle te je ovaj rad u potpunosti njezino autorsko djelo.

Tijek projekta

Rad se odvijao u informatičkoj učionici.

Sadržaji projekta podijeljeni su po danima u tjednu. Učenicima su bili dostupni sadržaji samo onog dana kada se radilo i prethodnih dana.

Početkom svakoga dana učenici su se upoznali s ishodima učenja za taj dan i s aktivnostima koje se od njih očekuju.

Nakon razgovora o aktivnostima rad se provodio prema rasporedu i na klasičan način potpomognut sadržajima na internetu te je ovisno o sadržaju korišten frontalni oblik rada, samostalan rad i grupni oblik rada.

Primjeri rada

Slijede samo neki primjeri rada za pojedine predmete.

Hrvatski jezik

Tema rada je bila iz područja jezika : Glagoli i izricanje sadašnjosti, prošlosti i budućnosti.

Tip sata: ponavljanje

Kao uvod u sat učenici su odigrali igru *memory* gdje su spajali iste riječi (glagole).

Nakon igre, nastavne sadržaje o izricanju glagolskih vremena i glagolima ponovili smo korištenjem video snimke i teksta u PDF obliku, uvažavajući različite stilove učenja.

Za uvježbavanje učenici su riješavanjem kviza i igrice dobili povratnu informaciju o stupnju usvojenosti sadržaja.

Za provjeru usvojenosti sadržaja učenici su rješavali test u sustavu Moodle gdje su umjesto ocjene dobivali bodove. Učenici koji nisu bili zadovoljni ostvarenim bodovima, kod kuće su ponovno proučavali sadržaje i rješavali test kako bi ostvarili bolji rezultat.

Priroda i društvo

Tema rada : Zaštićene biljke i životinje u Republici Hrvatskoj.

Tip sata: usvajanje novih sadržaja

U uvodnom dijelu sata učenici su pogledali film *Drama oko cvijeća* iz ciklusa filmova o profesoru Baltazaru.

Nakon razgovora o filmu pogledali su video snimku o zaštićenim biljkama i životinjama u Republici Hrvatskoj i ponuđeni su im dodatni linkovi za rad kod kuće. (Sadržaji se nalaze i u njihovim udžbenicima.)

Nakon što smo ponovili ključne pojmove, učenici su kroz igre (*spajanje parova, vješala, složi riječ*) dodatno ponovili obrađene sadržaje.

Na kraju sata, sistemom najbrži prst, trebali su odabrati jednu zaštićenu biljku, za nju pronaći neku zanimljivost, sliku ili video i postaviti na interaktivnu ploču Lino [13] s čijom uporabom su ranije upoznati.

Matematika

Kako je bilo teško uskladiti unaprijed sve nastavne sadržaje tako su nam po planu u ovom tjednu bili geometrijski sadržaji te su učenici ipak morali koristiti bilježnice i geometrijski pribor.

Tema: Opseg pravokutnika i kvadrata

Tip sata : usvajanje novih sadržaja

Kao pripremu i uvod u ovaj sat učenici su rješavanjem križaljke ponovili što znaju o pravokutniku i kvadratu.

Nakon toga su pogledali video uz učiteljičino objašnjavanje pojma opsega i kako se on izračunava.

Zapisali su osnovne formule i uvježbavali izračunavanje opsega na nizu zadataka.

Ponovili su ključne pojmove i rješavanjem kviza imali mogućnost provjere svoga rada.

Posljednji dan

Posljednjeg dana projekta učenici su provjerili znanja iz svih nastavnih predmeta toga tjedna rješavanjem integriranih zadataka uz pomoć testa u sustavu Moodle.

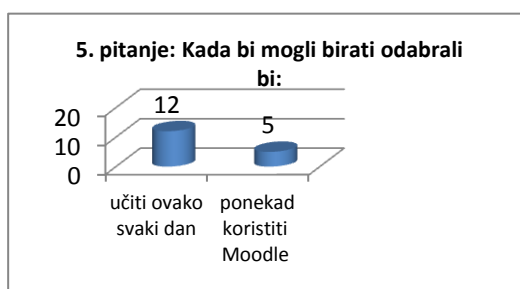
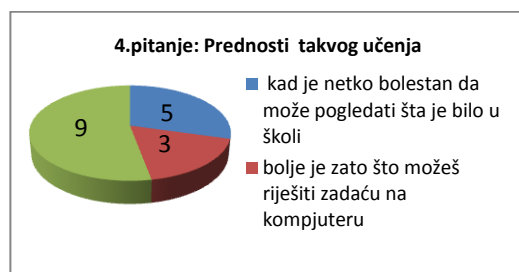
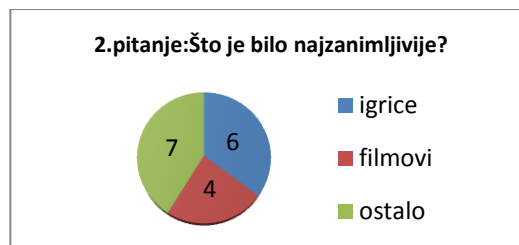
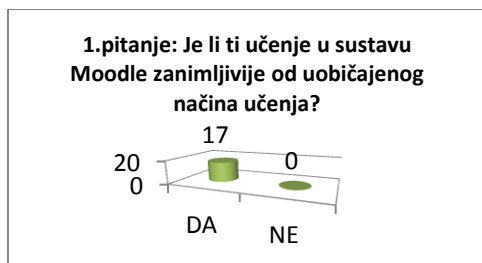
Postignuti rezultati nešto su niži od rezultata formativnih provjera provedenih tijekom tjedna što autorica pripisuje tremi od ovakvog načina ispitivanja. Nakon provjere znanja učenici su prezentirali tjedni zadatak: Knjigu o Nacionalnim parkovima u Republici Hrvatskoj.

Knjigu su učenici izradili na satu informatike objedinjujući radove grupa nastale u GoogleDocsu [11].

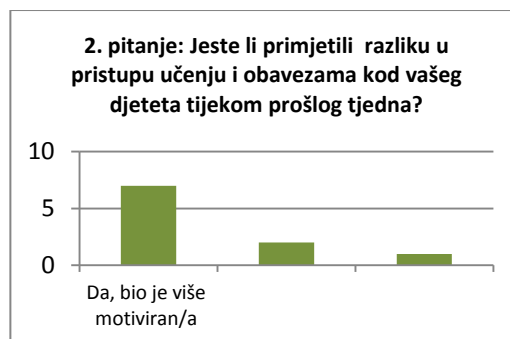
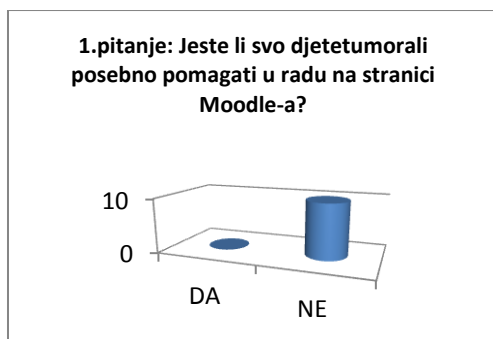
Evaluacija

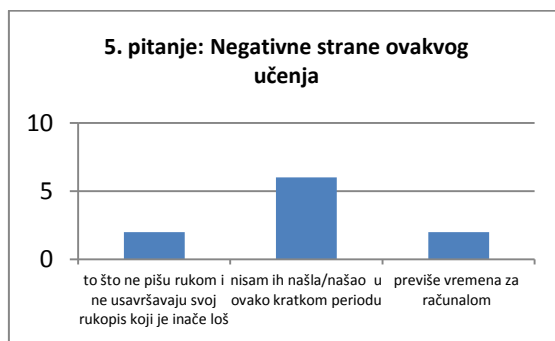
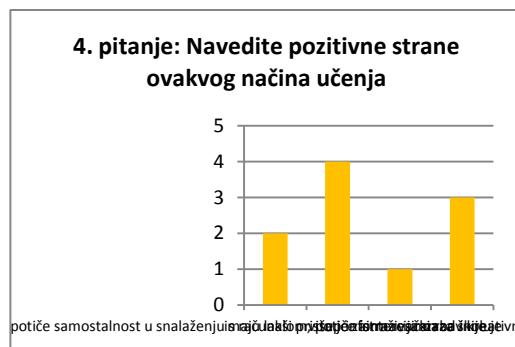
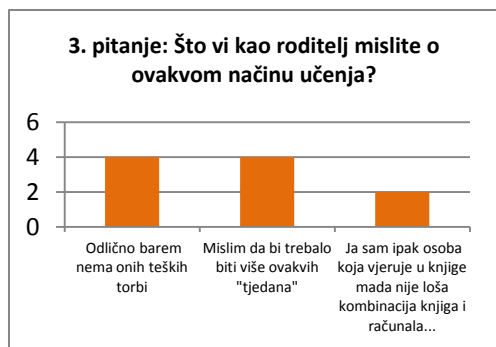
Posljednjeg dana izvršena je evaluacija putem ankete za roditelje i učenike.

Rezultati ankete -učenici

Rezultati ankete- roditelji

Analizom ankete može se zaključiti da su učenici zainteresirani za ovakve oblike rada i da bi u njima i nadalje željeli sudjelovati.

Zaključak

Uspjeh *Tjedna bez knjiga* najlakše je mjeriti zadovoljstvom učenika, koje su izražavali tijekom cijelog tjedna a i nakon završetka projekta. Najviše im se ipak svidjelo što, za razliku od drugih učenika ne moraju nositi školske torbe pune knjiga kao i samo učenje putem računala. Sama činjenica da su se učenici vraćali i nakon završetka rada i ponovo pregledavali sadržaje dovoljno govori o njihovoj zainteresiranosti i uspješnosti projekta. Odabrani načini prezentacije sadržaja i aktivnosti bile su zanimljivi učenicima što se vidjelo tijekom rada i u evaluaciji. Učenici su se s lakoćom snašli u sustavu Moodle.

Nedostatci ovakvog načina rada očituju su u nedostatku tima stručnjaka i podrške, koji su neophodni za izradu ovakvog načina e-učenja. Daljnje poteškoće na koje je autorica nailazila tijekom rada su proilazile iz neadekvatne opremljenosti informatičke učionice, u kojoj su računala u veoma lošem stanju, slabih konfiguracija te je u potpunosti bilo nemoguće pokrenuti i instalirati neke web 2.0 alate, prikazati film s Portala Baltazar itd.

Učenici su pokazali da učenje u e-okruženju za njih nije novost, da su rođeni da vrlo brzo nauče i savladaju neke od prepreka, da u sigurnom okruženju mogu puno naučiti, istražiti i suradnički dijeliti.

Ovakav oblik učenja moguće je primjenjivati u osnovnoj školi kao sastavni dio pojedinih školskih predmeta ili kao u potpunosti zaseban projekt ako je dobro planiran i ako su škole spremne na drugačiji oblik nastave koji odudara od tradicijskih oblika.

Literatura

1. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. *Nacionalni okvirni kurikulum*. Zagreb, 2008.
2. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. *Nacionalni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb, 2006.
3. Bosnić, I. *Moodle priručnik za seminar* (2006). Preuzeto 15. siječnja s http://www.open.hr/wp-content/uploads/2012/04/Moodle_prirucnik.pdf
4. <http://www.proprofs.com/quiz-school/>
5. <http://www.zondle.com/publicPages/welcome.asp>
6. <http://www.purposegames.com/create>
7. <http://polldaddy.com/>
8. classtools.net
9. <http://www.quizyourfriends.com/>
10. www.appappeal.com
11. docs.google.com
12. www.flipsnack.com
13. www.linoit.com
14. audacity.sourceforge.net
15. www.podsnack.com